AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 26.11.2008
COM(2008) 800 végleges

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI TANÁCSNAK

Az európai gazdasági fellendülés terve

Most kell cselekednünk

Az európai kormányok és intézmények igazi megmérettetésére akkor kerül sor, amikor rendkívül nehezek a körülmények. Ilyenkor kell megmutatniuk, hogy van képzelőerejük, van bennük eltökéltség és rendelkeznek rugalmassággal. Be kell bizonyítaniuk, hogy értik és átérzik az Európai Unió területén élő családok és közösségek szükségleteit, és hogy képesek megfelelő választ találni a növekedéssel és foglalkoztatással kapcsolatos európai kilátások hirtelen romlására.

Európát mindenekfelett az eredményei minősítik. A jelenlegi Bizottság figyelme hivatalba lépése óta arra irányul, hogy az Európai Unió képes legyen polgárainak eredményeket felmutatni. Olyan területeket célzott meg, amelyeken az európai emberek – éljenek az Unió bármely részén – maguk is érzékelhetik a változásokat. Minden szinten kiállt a kulcsfontosságú szereplőkkel folytatott partnerségen alapuló megközelítés mellett. Egyértelművé tette, hogy a feladat mindaddig nincs elvégezve, amíg a lakosság nem érzi hatását.

A jelenlegi gazdasági válság újabb alkalmat kínál, hogy megmutassuk: Európa azzal szolgálja leginkább polgárait, ha tevékenységének alapjául a konkrét intézkedéseket veszi. Európa képes arra, hogy változást idézzen elő.

Nehéz időszakokban nagy a kísértés, hogy tehetetlennek érezzük magunkat. Európa azonban nem tehetetlen! A kormányok és az Európai Unió kezében lévő eszközök, cselekvésünk intelligens összehangolása együttesen olyan hathatós erőt képviselnek, amellyel megállítható a jelenlegi, még súlyosabb recesszió felé tartó tendencia. Ha Európa készen áll arra, hogy gyorsan, bátran, nagyratörően és célzottan lépjen fel, akkor képes lesz megfékezni a hanyatlást, és megfordíthatja a folyamatot. Vagy együtt maradunk fent, vagy együtt süllyedünk el.

Az Európai Unió különös erőssége, hogy segíteni tudja a partnerek együttműködését. Ha a tagállami és közösségi intézkedéseket egyazon célnak rendeljük alá, olyan eszköz lesz a kezünkben, amellyel megváltoztathatjuk a folyamatokat. Ezáltal megnyitjuk a kaput Európa minden egyes része előtt, hogy erősségeink kihasználásával a lehető legtöbbet hozzuk ki magunkból. Lehetővé válik számunkra, hogy e globális válságra globális választ adjunk.

Egy hónappal ezelőtt a Bizottság kezdeményezte annak kidolgozását, hogyan lehet határozott, összehangolt intézkedésekkel fellépni a gazdasági válság ellen. Örömmel tapasztalom, hogy az európai fellépéssel kapcsolatban egyeztetett elveket a nemzeti kormányok is alkalmazzák, amikor a náluk uralkodó helyzet enyhítésén dolgoznak. A mai napon a Bizottság e közös fellépést szélesíti ki a hanyatlás mértékének megállítására és a kereslet és a bizalom ösztönzésére kidolgozott tervvel, amelynek segítségével többszázezer munkahelyet lehet megmenteni, a kis- és nagyvállalkozásokat pedig életben lehet tartani, amíg a növekedés helyre nem áll.

*Az **európai gazdasági fellendülés terve** két fő pillérre és egy alapelvre épül:*

- *A terv első pillére, hogy a kereslet fellendítése és a bizalom erősítése érdekében jelentősen meg kell növelni a vásárlóerőt. A Bizottság javasolja, hogy a kereslet fellendítése céljából a tagállamok és az EU – a stabilitási és növekedési paktum teljes mértékű tiszteletben tartásával – sürgősséggel állapodjanak meg egy 200 milliárd eurós (a GDP 1,5%-át kitevő), azonnali költségvetési ösztönzőről.*

- *A második pillér célja, hogy a rövid távú fellépéseket az európai versenyképesség hosszú távú megerősítésére összpontosítsák. A tervben átfogó programot dolgoztunk ki az úgynevezett intelligens beruházásokra vonatkozóan. Intelligens beruházásnak nevezzük azt, amikor a jövőbeli szükségletek fényében a megfelelő szakképesítésekbe ruházunk be; amikor az állásteremtés és energiamegtakarítás érdekében beruházunk az energiahatékonyságba; amikor például az építő- és autóipari ágazatnak az alacsony széndioxid-kibocsátású termékek jövőbeli piacán való megerősítése érdekében beruházunk a tiszta technológiákba; valamint amikor a hatékonyság és az innováció ösztönzésére beruházunk az infrastruktúrába és a rendszerek összekapcsolásába.*

  A fellendülés érdekében tervezett tíz fellépés emellett segítséget nyújt a tagállamoknak, hogy a jelenlegi kihívásokra válaszul a megfelelő szociális és gazdasági eszközöket léptessék életbe a következők megvalósítása érdekében: a kkv-k számára új finanszírozási forrásokat kell megnyitni, csökkenteni kell az adminisztratív terheket és lökést kell adni az infrastruktúra modernizálására irányuló beruházásoknak. A fenti intézkedések eredményeképpen versenyképes, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra kellően felkészült Európa születik majd.

- *Az itt bemutatott terv alapvető elve a szolidaritás és a társadalmi igazságosság. Nehézségektől sújtott időkben fellépésünknek a leginkább szükséget szenvedőkre kell irányulnia. Azon kell munkálkodnunk, hogy a társadalombiztosítási járulékokra vonatkozó intézkedések segítségével megvédjük a munkahelyeket. Az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap és a felgyorsított Európai Szociális Alap felhasználásával haladéktalanul cselekednünk kell a munkahelyüket elvesztők hosszú távú munkavállalási kilátásai érdekében. A célzott energiahatékonysági intézkedések révén csökkenteni kell a legkiszolgáltatottabb csoportok energiaköltségeit. Segítenünk kell azokat, akik jelenleg még nem tudnak élni az internet nyújtotta kapcsolatteremtési lehetőségekkel.*

Meggyőződésem, hogy a válságos idők jó alkalmat szolgáltatnak arra, hogy felgyorsítsuk a változásokat és szerkezeti reformokat vigyünk véghez, és ezáltal sikeresebbek legyünk a jövő globalizált gazdaságában. Nagy lehetőség ez Európa számára.

Átfogó, nagyratörő fellendülési tervet terjesztettünk elő. Minél előbb megvalósítjuk, annál hamarabb tudjuk nyújtani a segítséget, amelyre az európai polgároknak ma szükségük van.

José Manuel Durão Barroso

Brüsszel, 2008. november 26.

1. BEVEZETÉS

A pénzügyi világválság súlyos következményekkel járt az EU-ra nézve. A hitelek korlátozása, az ingatlanárak esése és a tőzsdepiaci ingadozások együttes hatása erősíti a fogyasztói bizalom csökkenését, valamint a fogyasztás és a beruházások visszafogását. A háztartások rendkívüli nyomás alatt állnak, a vállalkozások megrendelései visszaestek. A fogyasztói hitelektől függő ágazatok – például a magánlakások építése és az autóipar – piaca több tagállamban jelentősen hanyatlott.

A legutóbbi gazdasági előrejelzések – korrektív intézkedések hiányát feltételezve – zord képet festettek: nullához közeli gazdasági növekedés, az EU gazdaságának elképzelhető szűkülése 2009-ben, illetve a munkanélküliek számának 2,7 millióval való növekedése a következő két évben. Az előrejelzések óta eltelt hetekben a gazdasági körülmények tovább romlottak:

– A pénzügyi piaci körülmények továbbra is törékenyek, és valószínűleg a vártnál hosszabb ideig maradnak kedvezőtlenek.

– A háztartások és cégek bizalomvesztése a vártnál jóval nagyobb mértékű.

– A lassulás kiterjedt a feltörekvő gazdaságokra is, ami kedvezőtlen hatással van az európai exportra.

Az eurózóna és több tagállam gazdasága már recesszióba fordult. Fennáll a kockázata, hogy a helyzet tovább romlik: az elhalasztott beruházások és fogyasztói vásárlások eredményeként csökkenő keresletből, szigorú üzleti tervekből, visszaeső innovációból és munkahelyek megszűnéséből álló ördögi kör jön létre. Mindez mély és hosszantartó recesszióba taszíthatja az EU-t, amelynek során a gazdaság jövőre tovább csökken, és a munkanélküliek száma milliókkal növekedhet.

A zuhanás megállításához gyors és határozott fellépésre van szükség. Európának fel kell használnia az összes rendelkezésére álló eszközt, azaz a tagállamoknak és az Uniónak együtt kell működnie, koordinálnia kell az európai lépéseket, amelyek nagyobb méretű globális válaszhoz vezethetnek. A pénzügyi válság kezelésében az EU biztosította, hogy az uniós és a nemzeti szintű fellépések együtt járjanak. Ennek eredményeként a hirtelen fellépő veszély időszakában stabilitás teremtődött. Ebben a helyzetben az uniós tagállamoknak ismét az EU erősségeire kell alapozniuk, azaz a hatékony összehangolásra, a stabilitási és növekedési paktum, illetve a lisszaboni stratégia nyújtotta hiteles keretekre, valamint az euro és a világ legnagyobb egységes piaca által kínált méretgazdaságossági előnyökre. Az együttes nemzeti és uniós fellépés valamennyi tagállamnak segíthet a legkeményebb világgazdasági viharok átvészelésében és abban, hogy megerősödve kerüljön ki a válságból.

Az euro felbecsülhetetlen értékű eszköznek bizonyult az uniós gazdaságok számára, és a stabilitás elengedhetetlen eleme. A független Európai Központi Bank erős szereplőként alátámasztja az eurónak a destabilizáló valutaárfolyam-mozgásokkal szemben betöltött védő szerepét; az ilyen mozgások nagymértékben bonyolították volna a válságra való nemzeti reagálásokat.

Egy hónappal ezelőtt a Bizottság felvázolta a pénzügyi válság és a szélesebb értelemben vett gazdaság nehézségeinek kezelésére szolgáló tervet, amely Európát a pénzügyi válságra adott világszintű válasz legfontosabb szereplőjévé tenné[1]. November elején az EU állam- és kormányfői egyetértettek abban, hogy összehangolt reakcióra van szükség, és felkérték a Bizottságot, hogy decemberi találkozójukra készítsen vitaalapul szolgáló javaslatokat.

[1] Az október 29-i COM(2008) 706 közlemény.

Az európai gazdasági fellendülés terve

Az **európai gazdasági fellendülés terve** képezi a jelen gazdasági helyzetre a Bizottság által adott választ. Az előttünk álló válság méretét figyelembe véve az EU-nak összehangolt megközelítésre van szüksége, amely elég nagyszabású és nagyratörő ahhoz, hogy a fogyasztók és az üzleti világ bizalma helyreálljon. E megközelítésnek egyesítenie kell az uniós és a nemzeti szinten rendelkezésre álló politikai eszközöket. A politikai eszközök többsége, különösen azok, amelyek rövid távon képesek a fogyasztói kereslet ösztönzésére, a tagállamok kezében van. A tagállamok fiskális mozgási lehetőségeinek alapfeltételei rendkívül különbözőek, ami annál fontosabbá teszi a hatékony koordinációt.

Valamennyi tagállamnak intézkedéseket kell tennie a válság kezelése érdekében. A megfelelően összehangolt nemzeti erőfeszítések egymással párhuzamosan több célra is irányulhatnak, és rövid távon tompíthatják a recesszió okozta csapás hatásait. Ezen intézkedések – a hosszú távon fenntartható fiskális politika gyengítése nélkül – ösztönözhetik az ahhoz szükséges strukturális reformokat is, hogy az EU megerősödve kerüljön ki a válságból. Ebből az okból kifolyólag a fellendülési terv különös hangsúlyt helyez az innovációra és az uniós befektetések környezetkímélőbbé tételére. Az uniós szint ösztönözheti az ilyen „okos intézkedéseket", amelyek egyesítik az uniós politikákat és a pénzeszközöket annak érdekében, hogy a tagállamok fenntartsák vagy előrehozzák munkahelyteremtő és keresletösztönző beruházásaikat, amelyek erősítik Európa azon képességét, hogy kiaknázza a globalizáció előnyeit.

A fellendülési terv stratégiai céljai a következők:

– Gyors keresletösztönzés és a fogyasztói bizalom erősítése.

– A gazdasági visszaesés humánköltségeinek csökkentése, és a legkiszolgáltatottabb rétegekre gyakorolt hatás enyhítése. A válság máris sok dolgozót és családját sújtja vagy fogja sújtani a jövőben. Intézkedésekkel csökkenthetjük a munkahelyek megszűnését, és a hosszú távú munkanélküliség elkerülésére támogathatjuk az emberek munkaerőpiacra történő gyors visszatérését.

– Európa támogatása abban, hogy felkészüljön a gazdasági növekedés visszatérte utáni időszakban való prosperálásra, azaz az európai gazdaságnak összhangban kell lennie a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégiában felvázolt versenyképességi és jövőbeli igényekkel. Ide tartozik a szükséges strukturális reformok végrehajtása, az innováció támogatása és a tudásalapú gazdaság építése.

– Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás felgyorsítása. Mindez nagymértékben segíti Európát az éghajlatváltozás hatásainak korlátozására és az energiabiztonság ösztönzésére irányuló stratégia megvalósításában. E stratégia ösztönzi az új technológiák kialakítását, új „zöld" (azaz környezettudatos) munkahelyek teremtését, új lehetőségeket nyit a gyorsan növekvő világpiacokon, megfelelő szinten tartja a polgárok és a vállalkozások energiaszámláját, és csökkenti Európa külső energiától való függését.

E célok elérése jegyében az európai gazdasági fellendülés terve az alábbiakra irányul:

– Összehangolt fellépéssel kihasználni a szinergiákat és elkerülni a kedvezőtlen hatások tovagyűrűzését;

– Minden rendelkezésre álló politikai eszközt, fiskális politikát, strukturális és pénzügyi piaci reformot, valamint külső fellépést felhasználni;

– Biztosítani az azonnali intézkedések és az EU közép- és hosszú távú célkitűzései közötti teljes koherenciát;

– Figyelembe venni a probléma globális természetét, és nemzetközi reakciókká szélesíteni az EU hozzájárulását.

Az európai gazdasági fellendülés terve anticiklikus makrogazdasági válasszal kíván élni a válsággal szemben, mely válasz középpontjában a reálgazdaságot támogató, ambiciózus intézkedéscsomag áll. A csomag célja a súlyos recesszió elkerülése. A terv alapját a stabilitási és növekedési paktum, valamint a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégia képzi. A terv az alábbiakból áll:

- Egy 200 milliárd EUR összegű azonnali költségvetési impulzus (az EU GDP-jének 1,5 %-a), amely két részből áll: a tagállamok költségvetésének 170 milliárd EUR összegű növelése (az EU GDP-jének megközelítőleg 1,2 %-a), valamint az azonnali fellépések támogatására rendelkezésre bocsátott 30 milliárd EUR uniós finanszírozás (a GDP megközelítőleg 0,3 %-a);

- Ezenfelül a lisszaboni stratégiára épülő számos elsőbbségi fellépés, amelyek célja, hogy gazdaságainkat a hosszú távú kihívásokhoz igazítsa, miközben a potenciális növekedést elősegítő strukturális intézkedések végrehajtása folytatódik.

2. A REÁLGAZDASÁG TÁMOGATÁSA ÉS A BIZALOM ÖSZTÖNZÉSE

Mivel a tagállamok gazdaságai nagymértékben integráltak – egy egységes piacon sok közös politikán osztoznak – valamennyi válaszreakciónak kombinálnia kell a monetáris és a hitelszempontokat, a költségvetési politikát, valamint a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégia keretében zajló intézkedéseket.

2.1. Monetáris és hitelkondíciók

2.1.1. Az Európai Központi Bank és más központi bankok szerepe

A jelenlegi helyzetben a monetáris politika kulcsfontosságú szerepet játszik. A középtávon csökkenő inflációs várakozás tükrében az eurózónában az Európai Központi Bank (EKB) és más központi bankok már csökkentették a kamatlábakat. Az EKB jelezte, hogy további csökkentésekre is sor kerülhet. Az EKB már jelét adta, hogy fontos szerepet tölt be a piacok stabilizálásában azáltal, hogy kölcsönt nyújt a bankoknak és növeli a likviditást.

2.1.2. A bankok szerepe

A reálgazdaság problémáinak gyökere a pénzügyi piac instabilitása. A megbízható és hatékony pénzügyi szektor az egészséges, növekvő gazdaság előfeltétele. Ennélfogva a bankrendszer stabilizálása kezdő intézkedésként hozzájárul a visszaesés megállításához és a

gyors és fenntartható fellendülés ösztönzéséhez. Az EU-nak továbbra is együttesen kell cselekednie az egyelőre még sérülékeny pénzügyi szektor stabilitásának újbóli megteremtése és a szektorba vetett bizalom helyreállítása érdekében, és meg kell teremtenie a tartós gazdasági fellendülés alapjait. A válság megmutatta, hogy milyen kockázatokat rejt a pénzügyi piacok jelenlegi irányítása, amelyek súlyos zavarok időszakában valósággá és rendszeressé váltak vagy válhattak volna. A reform ütemét az elkövetkező hónapok folyamán szinten tartjuk, hogy visszaállíthassuk a stabilitást, és védelmezhessük az európai polgárok és vállalkozások érdekeit.

Most azonban kulcsfontosságú, hogy a bankok visszanyerjék a likviditást biztosító és a reálgazdasági beruházásokat támogató általános szerepüket. A tagállamoknak arra kell használniuk a bankszektornak nyújtott nagyösszegű pénzügyi támogatást, hogy ösztönözzék az általános hitelezési tevékenységekhez való visszatérést, valamint biztosítsák azt, hogy a központi kamatláb csökkentéséből a hitelfelvevők is részesedjenek. A Bizottság továbbra is ellenőrizni fogja a bankszektor támogatására hozott intézkedések gazdasági és a versenyre gyakorolt hatásait.

2.1.3. Az Európai Beruházási Bank és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank szerepe

A jelenlegi válság jelentős beavatkozást igényel az Európai Beruházási Bank (EBB) csoporttól. A következő két évben az EBB 15 milliárd euróval növeli éves intervencióit az EU-ban. A fokozódó szerepvállalás kölcsönök, tőke, biztosítékok és kockázatmegosztásos finanszírozás formájában történik, így ez kedvező hatást gyakorol majd a magánforrásból származó további befektetésekre. Az EBB által javasolt csomag összességében véve segíti a kiegészítő jellegű magánforrások bevonását, amelyekkel az elkövetkező két évben további beruházásokat támogatnak. A tagállamoknak a tőkeállomány 60 milliárd euróval történő erősítése érdekében az év vége előtt határozniuk kell az EBB-tartalékok bejegyzéséről, amely jól látható politikai jelzést ad a piacoknak, és jelentősen növeli a bank hitelnyújtási kapacitását. Várhatóan az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) további évi 500 millió euróval növeli az új tagállamoknak nyújtott jelenlegi finanszírozást.

2.2. Költségvetési politika

A bizalom helyreállítása attól függ, hogy Európa képes lesz-e növelni a keresletet a költségvetési politikának a megújult stabilitási és növekedési paktum kínálta flexibilitás kereteiben történő felhasználása által. A jelenlegi körülmények között a költségvetési politika gazdaságstabilizáló és keresletfenntartó szerepe tovább nő.

Európa csak nagyszabású ösztönzőcsomaggal hathat a kereslet várható csökkenő tendenciája ellen, amely negatívan hatna a beruházásokra és a munkahelyekre. Ezért a Bizottság azt javasolja, hogy a tagállamok állapodjanak meg egy aktuális, célzott, átmeneti és azonnal végrehajtandó, összehangolt költségvetési ösztönzőcsomagban.

A 2009. évi nemzeti költségvetésekkel összhangban az összehangolt költségvetési impulzus szükséges összege 170 milliárd EUR, amely az Unió GDP-jének 1,2 %-át teszi ki: ez amellett, hogy automatikus stabilizátorként működne, kedvező és gyors hatást fejtene ki Európa gazdaságára és a foglalkoztatásra. A költségvetési ösztönző részét képző kiadásoknak, illetve adócsökkentéseknek összhangban kell lenniük a stabilitási és növekedési paktum kínálta flexibilitással, valamint erősíteniük kell a lisszaboni stratégia strukturális reformjait. A költségvetési ösztönzőnek átmeneti időre kell szólnia. A tagállamoknak kötelezettséget kell

vállalniuk arra, hogy visszafordítják a költségvetési egyensúly romlását, és visszatérnek a középtávú célkitűzésekben meghatározott célokhoz.

A maximális hatás elérése érdekében a költségvetési ösztönzőnek tekintettel kell lennie az egyes tagállamok jelenlegi helyzetére. Egyértelmű, hogy nem minden tagállam indul azonos helyzetből. Nagyobb mozgástere van azoknak az államoknak, amelyek a jó időszakot felhasználva fenntarthatóbb pénzügyi pozíciókat teremtettek és javították versenyhelyzetüket. A jelentős külső és belső egyensúlyhiánnyal szembesülő – különösen az euroövezeten kívül eső – tagállamok költségvetési politikáját elsősorban az egyensúlyhiány megszüntetésére kellene irányítani.

A költségvetési ösztönzőnek jól átgondoltnak kell lennie, és a következő elveken kell alapulnia:

(1) Aktuálisnak, átmenetinek, célzottnak és összehangoltnak kell lennie

A nemzeti költségvetési ösztönzőcsomagoknak a következő jellemzőkkel kell rendelkezniük:

– *aktuális*, hogy az alacsony keresleti időszakban gyorsan támogassa a gazdasági tevékenységet; a késedelmes végrehajtás ugyanis ahhoz vezethetne, hogy a fiskális ösztönzés csak akkor érkezik, amikor már javulás látható;

– *átmeneti*, hogy elkerüljük a költségvetési pozíciók állandó romlását, amely aláásná a stabilitást, és végül folyamatos jövőbeli adónöveléseken keresztüli finanszírozást igényelne;

– *célzott*, azaz a gazdasági kihívás (növekvő munkanélküliség, korlátozott hitelfelvételi lehetőségekkel rendelkező cégek/háztartások stb. és strukturálisreform-ösztönző) gyökerére irányuló, amely biztosítja a korlátozott költségvetési forrásokra gyakorolt maximális stabilizáló hatást;

– *összehangolt*, így sokszorozható a kedvező hatás, és biztosítható a költségvetés hosszú távú fenntarthatósága.

(2) Vegyítenie kell a bevételi és a kiadási eszközöket

Általánosságban úgy ítélik meg, hogy az állam által saját hatáskörben, rugalmasan kezelt kiadások rövid távon kedvezőbb hatást fejtenek ki a keresletre, mint az adócsökkentés. Ennek az az oka, hogy némely fogyasztók inkább megtakarítanak, mint költekeznek, kivéve ha az adócsökkentés korlátozott időre szól. A tagállamokban megfigyelhető eltérő helyzeteket figyelembe véve a következő intézkedések jöhetnek szóba[2]:

– Az *állami kiadások* rövid távon hatnak a keresletre. A lassulás által leginkább sújtott háztartásokra irányuló és gyorsan bevezethető intézkedések valószínűleg gyorsan megmutatkoznak a fogyasztásban, pl. a munkanélküliek vagy alacsony jövedelmű családok támogatásának átmeneti emelése vagy a munkanélküli segély időtartamának átmeneti meghosszabbítása. Ugyanez elérhető a projektekbe történő állami beruházások előrehozásával is, amely a kkv-knek kedvezne, és hozzájárulna az olyan hosszú távú

[2] Az ebben a dokumentumban meghatározott prioritási területekhez kapcsolódó általános ajánlásoknak és egyedi intézkedéseknek eleget kell tenniük a belső piacra és a versenyre – különösen az állami támogatásokra – vonatkozó szabályoknak.

politikai célok megvalósításához is, mint az infrastruktúra-hálózatok fejlesztése vagy az éghajlatváltozás elleni küzdelem;

– *A szokatlanul magas aktuális kockázati prémium ellensúlyozására szolgáló kezességvállalások és hiteltámogatások* különösen olyan környezetben lehetnek hatékonyak, ahol a hitelfelvétel általában korlátozott. Ezekkel rövid távon áthidalható a forgótőke hiánya, amely jelenleg több vállalkozás számára is problémát okoz;

– *Jól megtervezett pénzügyi ösztönzők*, amelyek felgyorsítják az uniós gazdaságok hosszú távú kihívásokhoz (például az éghajlatváltozáshoz) való alkalmazkodását, ideértve például az energiahatékonyságra ösztönző eszközöket is;

– *Alacsonyabb adók és szociális hozzájárulások:* a munkáltatók által fizetett szociális hozzájárulások összegének csökkentése kedvezően hathat a munkahelyek megtartására és újak létrehozására, a jövedelemadók csökkentése pedig – különösen az alacsony bérezésűek esetében – javíthatja a vásárlóerőt;

– A hozzáadottérték-adó általános mértékének *átmeneti csökkentésére* gyorsan sor kerülhet, és fiskális ösztönzőként hathat a fogyasztás növelésére.

(3) A stabilitási és növekedési paktum keretében megvalósítandó célok

A költségvetési politikát a stabilitási és növekedési paktum keretében kell megvalósítani, amely közös és hiteles politikai keretet biztosít. A paktum 2005-ös felülvizsgálata a fiskális fegyelem közép- és hosszú távú erősítésével egyidejűleg lehetővé teszi a ciklikus feltételek jobb figyelembevételét is. Az így létrejövő keret többet követel meg a jó időszakokban, rossz időszakokban viszont nagyobb rugalmasságot tesz lehetővé. A pénzügyi válság és a recesszió együttes jelentkezése rendkívüli körülménynek minősül, amely miatt az EU költségvetését összehangoltan növelni kell. Előfordulhat, hogy néhány tagállam meg fogja haladni a hiányra vonatkozó, a GDP 3 %-ának megfelelő referenciaértéket. A túlzott hiánnyal küzdő tagállamoknak a gazdaság fellendülésével egyidejűleg korrektív intézkedéseket kell hozniuk. Ez teljes mértékben eleget tesz a stabilitási és növekedési paktum eljárásainak, amelyek garantálják, hogy a túlzott deficitet kellő időben korrigálják, azaz biztosítják a költségvetési pozíciók hosszú távú fenntarthatóságát.

Ezért a stabilitási és növekedési paktumot megfontoltan alkalmazzák, biztosítva ezzel a középtávú fiskális politikai stratégiák hitelességét. Az anticiklikus intézkedéseket hozó tagállamoknak 2008. december végéig be kell nyújtaniuk stabilitási vagy konvergenciaprogramjuk aktualizált változatát. Az aktualizálásnak tartalmaznia kell a romló fiskális pozíciók javítására és a hosszú távú fenntarthatóság biztosítására hozandó intézkedéseket. A Bizottság aktualizált előrejelzések révén értékeli majd a költségvetési ösztönző intézkedéseket, valamint a stabilitási és konvergenciaprogramokat, és az alábbi célkitűzések alapján nyújt útmutatást az aktuális helyzetre nézve:

– a rövid távon hiánynövelő intézkedések visszafordíthatóságának biztosítása;

– a költségvetési politika alakításának középtávú javítása a nemzeti költségvetési szabályok és keretek megerősítésén keresztül;

– a költségvetési egyensúly hosszú távon történő biztosítása, a nyugdíjkiadások emelkedése ellen ható reformok végrehajtásával.

(4) A keresletet és rugalmasságot ösztönző strukturális reformokkal kell párosulnia

Bár rövid távon monetáris és költségvetési ösztönzőkkel kell azonnali hatást gyakorolni a növekedésre és a foglalkoztatásra, az átfogó fellendülési tervnek olyan nagyszabású **strukturálisreform-tervet** is kell tartalmaznia, amely figyelembe veszi az egyes tagállamok szükségleteit, és felkészíti őket arra, hogy megerősödve kerüljenek ki a válságból. Bizonyos strukturális reformok ugyanis szintén hozzájárulhatnak az aggregált kereslet rövid távon való fellendítéséhez. A strukturális reformokkal kezelhetők továbbá a jelen válságot okozó egyes tényezők, és erősíthető a gyors fellendüléshez szükséges gazdasági átalakulási képesség.

A lendületes és rugalmas gazdaság enyhíti a gazdasági válság kedvezőtlen hatásait. A lisszaboni stratégia már erősítette az európai gazdaság alapjait. Megfelelő tervezés mellett a lisszaboni stratégia strukturális reformjai megfelelő rövid távú politikai választ adhatnak a válságra, mivel erősítik a gazdaság lendületét és rugalmasságát. A tagállamoknak az alábbi intézkedési lehetőségek állnak rendelkezésére:

– *A piac működésének javításán keresztül a fogyasztók vásárlóerejének növelése:* a kulcsfontosságú piacok működését javító politikák az árak leszorításának ösztönzésével, azaz a háztartások vásárlóerejének támogatásával segíthetnek a kereslet fenntartásában;

– *A versenyképességi problémák azonnali kezelése.* Az inflációval és a versenyképességi problémákkal szembesülő tagállamokban azonnal intézkedéseket kell hozni annak érdekében, hogy a bérszabályozás mechanizmusa és a termékenység alakulása közötti kapcsolatot erősítsék;

– *A foglalkoztatás ösztönzése és a munkaerő-piaci átmenet megkönnyítése*: jelenleg a legfontosabb munkaerő-piaci kihívás az, hogy elkerüljük a rövid távú keresleti problémák által átmenetileg érintett iparágakban történő tömeges elbocsátásokat. Ennek elérésében segíthet a munkaidő-megállapodások rugalmasabbá tétele vagy a foglalkoztatási szolgálatok kiterjesztése;

– *A vállalkozásokra nehezedő szabályozási és igazgatási terhek csökkentése.* Az ilyen jellegű reformok hozzájárulnak a termelékenység növeléséhez és erősítik a versenyképességet. A gyorsan végrehajtható intézkedések közé tartozik a vállalkozások létrehozásához szükséges idő lerövidítésére irányuló erőfeszítések folytatása.

2.3. A lisszaboni stratégia négy kiemelt területén tett lépések

A költségvetési ösztönző és a lisszaboni stratégia négy prioritási területén (emberek, vállalkozások, infrastruktúra és energia, kutatás és innováció) indított fellépések között – az ebben a szakaszban felvázolt módon – szoros kapcsolatnak kell lennie: ily módon termelhető maximális haszon és érhetők el a terv fő céljai, azaz az emberek védelme és annak megakadályozása, hogy a válság elterelje a figyelmet az EU hosszú távú érdekeiről és a jövőjébe való befektetésről. Ennek érdekében a Bizottság az éves lisszaboni csomag részeként 2008. december 16-án az egyes tagállamokkal kapcsolatban jelentéseket bocsát ki, amelyek tartalmaznak majd ajánlásokra vonatkozó javaslatokat is.

Az uniós szakpolitikák és pénzeszközök átgondolt együttes alkalmazása katalizátorként hathat a kulcsfontosságú beruházásokra, amelyek a jövőben fenntartható jólét irányába mozdíthatják el az Európai Uniót. Ugyanilyen fontos, hogy a bizalomerősítés és a beruházások támogatása érdekében stabil, kiszámítható keretfeltételeket biztosítsunk, és közös problémáinkra

megtaláljuk a lehető legkisebb költséggel járó megoldásokat. Néhány, e területen javasolt intézkedés arra irányul, hogy uniós pénzeszközök célzott felhasználásával hozzájáruljanak a közvetlen költségvetési ösztönzők létrehozásához, és segítsék a tagállamokat saját szakpolitikáik végrehajtásában. Mások célja a jövőbeli beruházások keretfeltételeinek javítása, az adminisztrációs terhek csökkentése és az innováció fellendítése. Az intézkedések összességükben integrált csomagot alkotnak: költségvetési kihatásaiknál az előző részben kifejtett alapelveket kell figyelembe venni.

2.3.1. A foglalkoztatás védelme és a vállalkozói tevékenység ösztönzése

A pénzügyi válság elsőként az európai polgárokat – a munkavállalókat, háztartásokat és vállalkozókat – érinti, ezért elsődleges fontosságú feladatunk, hogy megóvjuk őket a válság legkedvezőtlenebb hatásaitól. Kívánatos, hogy a tagállamok a pénzügyi válságnak a foglalkoztatásra és a társadalomra gyakorolt következményeit a szociális partnerek aktív részvételével kezeljék.

a) A lakosság

Csak az érintettek aktív bevonása, valamint a munkába állást ösztönző intézkedésekre, át- és továbbképzésre összpontosító, integrált, a rugalmas biztonság elvére épülő szakpolitikák által javíthatjuk a foglalkoztathatóságot, biztosíthatjuk, hogy az elbocsátott dolgozók mihamarabb visszakerüljenek a munkaerőpiacra, illetve kerülhetjük el a tartós munkanélküliséget. Ezen belül fontos továbbá, hogy megfelelő szociális védelmet nyújtsunk, amely ösztönzőleg hat a munkavállalásra és egyúttal a vásárlóerő fenntartására is.

1. Nagyszabású európai foglalkoztatástámogató kezdeményezés elindítása

a) A Bizottság javasolja, hogy egyszerűsítsék az Európai Szociális Alapból (ESZA) finanszírozott támogatások odaítélésének feltételeit, és 2009 elejétől gyorsítsák fel az előlegek kifizetését, hogy a tagállamok korábban hozzájuthassanak összesen akár 1,8 milliárd euróhoz a következő célok megvalósítása érdekében:

- A rugalmas biztonságra irányuló stratégiákon belül mihamarabb **meg kell erősíteni a munkába állást ösztönző programokat,** különösen az alacsonyan képzett munkaerő esetében, többek között a személyre szabott tanácsadás, a dolgozók intenzív (át- és tovább)képzése, ipari tanulók gyakorlati képzése, államilag támogatott foglalkoztatás, valamint az önfoglalkoztatáshoz és vállalkozásindításhoz nyújtott támogatások révén; továbbá

- A tagállami programok hangsúlyát át kell helyezni **a legkiszolgáltatottabb csoportok kiemelt segítésére**, és a szóban forgó időszak alatt szükség esetén élni kell a teljes mértékben közösségi finanszírozású projektek lehetőségével.

- A szakképzést nagyobb figyelemmel kell követni és – a jelenlegi megürült és várhatóan megürülő álláshelyek számításba vételével – jobban **a szükségletekhez kell igazítani**; ennek megvalósításában szorosan együtt kell működni a szociális partnerekkel, az állami foglalkoztatásügyi szolgálatokkal és az egyetemekkel.

A Bizottság javasolja, hogy a tagállamokkal együtt programozzák át az ESZA kiadásait annak biztosítása érdekében, hogy a legsürgősebb prioritások érvényesülhessenek.

b) A Bizottság emellett javasolni fogja, hogy vizsgálják felül az **Európai Globalizációs**

Alkalmazkodási Alapra vonatkozó szabályokat annak érdekében, hogy felhasználásával gyorsabban lehessen beavatkozni a fő gazdasági ágazatokban – akár az elbocsátottak képzésének és elhelyezésének társfinanszírozásával, akár azáltal, hogy az ágazat újbóli fellendüléséig a munkaerőpiacon tartják az akkor újból szükségessé váló, szakképzett munkaerőt. A Bizottság a módosított szabályok végrehajtásának figyelembevételével felül fogja vizsgálni az Alap számára elkülönített költségvetési forrásokat is.

2. Munkaerő iránti kereslet teremtése

- **Az alacsonyabban képzett munkaerő foglalkoztathatóságának ösztönzése érdekében** a tagállamoknak mérlegelniük kell, nem érdemes-e **csökkenteni a munkaadók által az alacsonyabb munkabérek után fizetendő társadalombiztosítási járulékokat**. Ugyanakkor meg kellene fontolniuk alternatív megoldások bevezetését is (ilyenek például a háztartásokon belül végzett és gyermekgondozási szolgáltatások díjazása, a kiszolgáltatott csoportok esetében ideiglenes alkalmazási támogatások), amelyeket az Unió egyes részein már sikerrel kipróbáltak.

- Az Európai Tanácsnak 2009 tavaszi ülése előtt el kellene fogadnia a javasolt irányelvet, amely tartósan **csökkentené a munkaerő-igényes szolgáltatások héa-tartalmát**.

b) Az üzleti élet

A magánszektor beruházásainak, növekedésének és munkahelyteremtésének előfeltétele, hogy elegendő mennyiségben és megfizethető feltételekkel álljanak rendelkezésre pénzügyi források. A tagállamoknak élniük kell a kezükben lévő eszközökkel, és jelentős pénzügyi támogatást kell nyújtaniuk a bankágazatnak annak biztosítása érdekében, hogy a bankok újraindíthassák szokásos hitelezési tevékenységüket. A kisvállalkozások és a vállalkozási kedv elősegítésére az Európai Uniónak és tagállamainak – különösen az erre vonatkozó bizottsági javaslatok gyorsított elfogadásával – sürgősen lépéseket kell tenniük azért, hogy jelentősen csökkenjenek a kis- és mikrovállalkozások adminisztratív terhei. Ennek érdekében mihamarabb végre kell hajtani az európai kisvállalkozói intézkedéscsomagot is.

Az állami támogatásra vonatkozó uniós szabályok lehetőségek széles körét kínálják a tagállamoknak, hogy cégeket, régiókat, alkalmazottakat/munkanélkülieket részesítsenek pénzügyi támogatásban és ösztönözzék a keresletet. E szabályok ugyanakkor egyenlő feltételeket garantálnak mindenkinek, és biztosítják, hogy az állami támogatások ne torzítsák indokolatlanul a versenyt egyes társaságok vagy ágazatok előnyben részesítése által, hanem az olyan uniós célkitűzésekre irányuljanak, mint a kutatás-fejlesztés, az innováció, az információs és kommunikációs technológiák, a közlekedés és az energiahatékonyság. A jelenlegi kivételes körülmények között a vállalkozások egyik fő aggodalma, hogy rendelkezésre állnak-e majd pénzügyi források, ezért a Bizottság ideiglenes iránymutatást fog kidolgozni, amely lehetővé teszi a hitelezés állami támogatását (lásd alább).

3. A vállalkozások hitelfelvételi lehetőségeinek növelése

- Az **EBB a kkv-knak nyújtandó hitelekre 30 milliárd eurós csomagot állított össze:** ez 10 milliárd euróval **meghaladja** a banknak e területen szokásos hitelezési keretét.

– A bank emellett évi 1 milliárd euróval növeli az uniós gazdaság egyik kulcsfontosságú ágazatának, a **középvállalkozásoknak nyújtott hiteleket** is. További 1 milliárd eurót utal át az EBB az Európai Beruházási Alap mezzanine finanszírozási keretébe.

– A Bizottság **egyszerűsített csomagot** dolgoz ki, különösen **az állami támogatásokkal kapcsolatos bizottsági döntéshozatal felgyorsítására**. Minden állami támogatást a lisszaboni célkitűzések – azaz a kutatás, az innováció, a képzés, a környezetvédelem és különösen a tiszta technológiák, a közlekedés és az energiahatékonyság – előmozdítása érdekében létrehozott horizontális programokba kell ágyazni. A Bizottság **ideiglenesen felhatalmazza a tagállamokat**, hogy állami kezességvállalással és hiteltámogatással **könnyítsék meg a vállalkozások finanszírozáshoz jutását** az olyan termékekbe történő beruházások esetében, amelyek túlteljesítik az uniós környezetvédelmi szabványokat[3].

4. Az adminisztrációs terhek csökkentése és a vállalkozási kedv növelése

A kisvállalkozói intézkedéscsomag értelmében, valamint a vállalkozások adminisztrációs terheinek jelentős mértékű csökkentése, készpénzforgalmuk előmozdítása és minél többek vállalkozóvá válásának segítése érdekében az Európai Unióra és tagállamaira a következő feladatok hárulnak:

– Biztosítani kell, hogy az Unió területén bárhol három napon belül, költségmentesen lehessen **vállalkozást alapítani**, valamint hogy az első alkalmazott felvételével kapcsolatos hivatalos teendőket egyetlen helyen el lehessen intézni.

– Meg kell szüntetni a **mikrovállalkozások** kötelezettségét, hogy éves beszámolót készítsenek (e vállalkozások esetében az elérhető megtakarítást évi 7 milliárd euróra becsülik), és az európai zártkörű társaság tőkekövetelményét egy euróra kell csökkenteni.

– Fel kell gyorsítani az **európai zártkörű társaságra** vonatkozó javaslat elfogadását annak érdekében, hogy már 2009 elejétől megkönnyítse a kkv-k határokon átnyúló tevékenységét, és lehetővé tegye számukra, hogy az EU egész területén egységes vállalkozói szabályok alapján működhessenek.

– Biztosítani kell, hogy a likviditási nehézségek megkönnyítése érdekében az állami hatóságok egy hónapon belül **kiegyenlítsék a** szállításokért és szolgáltatásokért – többek között a kkv-k által – benyújtott **számlákat**, valamint hogy fogadják el a papíralapú számlával egyenértékűnek az elektronikus számlát is (ez akár 18 milliárd eurós költségmegtakarítást is eredményezhet); ezenfelül minden állami szervnek rendeznie kellene fizetési hátralékait.

[3] Ezt úgy kívánják megvalósítani, hogy a kockázati tőke biztonsági küszöbértékét a jelenlegi 1,5 millió euróról 2,5 millió euróra emelik, továbbá bizonyos feltételek és maximális összegek meghatározása mellett lehetővé teszik a) hitelgarancia-támogatás nyújtását a hitelfelvételi nehézségekkel küzdő vállalkozások esetében; valamint b) a referencia-kamatlábak akár 50%-át (kkv-k), illetve 25%-át (nagyvállalkozások) kitevő támogatás nyújtását olyan termékek gyártásába történő beruházásokra folyósított hitelek esetében, amelyek határidő előtt betartják, illetve túlteljesítik a környezetvédelem szintjét emelő új, még nem hatályos közösségi szabványokat.

– Akár 75%-kal csökkenteni kell a **szabadalmi oltalom iránti kérelem** és az oltalom fenntartásának díjait, valamint felére kell csökkenteni az uniós védjegy költségeit.

2.3.2. Folyamatos beruházás a jövőbe

Jelenleg az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való jelentős szerkezeti átállás kezdetének lehetünk tanúi. E változás alkalmat teremt az EU számára, hogy új vállalkozások, új iparágak és több millió új, jól fizetett munkahely jöhessen létre. Minden ágazat részvételére szükség van: a KAP állapotfelméréséről a közelmúltban hozott határozat például 3 milliárd eurót különít el a vidékfejlesztés terén tett éghajlatkímélő beruházásokra. Ilyen helyzetben a rövid távú intézkedések mind azonnali, mind hosszú távú hasznot hozhatnak az Unió részére. A beruházások felgyorsítása céljából Bizottság tisztázni fogja a nagyszabású infrastrukturális beruházások megvalósítása érdekében a közszféra és a magánszektor között létrejövő partnerségek jogi keretét, hogy megkönnyítse e vegyes finanszírozási mód alkalmazását. Szükség esetén tisztázzuk az állami támogatások és a közösségi pénzeszközök, valamint az ilyen partnerségek közötti viszonyt is.

c) Infrastruktúra és energia

Az előnyök maximalizálásának és a költségek minimalizálásának kulcsa az épületek, a világítási, hűtő- és fűtési rendszerek, illetve egyéb technológiák, például járművek és gépek energiahatékonyságának javítását szolgáló lehetőségek célzott felkutatása. Így mind a háztartások, mind a vállalkozások esetében rövid távon is jelentős pozitív eredményeket érhetünk el.

Európának ugyanakkor fel kell gyorsítania az infrastruktúrába irányuló beruházásokat, különösen a transzeurópai hálózatok részét képező környezetbarát közlekedési módok, a nagysebességű információ- és kommunikációs technológiai hálózatok, az összekapcsolt energiarendszerek és a páneurópai kutatási infrastruktúrák terén. Az infrastrukturális beruházások felgyorsítása nemcsak a legtöbb tagállamban drasztikusan lelassuló építőipart sújtó nehézségeket csökkenti, hanem javítja Európa esélyeit a hosszú távon fenntartható növekedésre is. Különösen igaz ez az energiaágazatra, ahol kiemelt transzeurópai projektekkel hozzá lehetne járulni az unión belüli energiaellátás biztonságának növeléséhez, és még több tagállamot be lehetne vonni az európai villamosenergia-hálózatba.

5. A beruházások felgyorsítása az európai infrastruktúrák korszerűsítése érdekében

– Nem valószínű, hogy az elkövetkező legalább két évben el lehetne költeni a **uniós költségvetés** pénzügyi keretében elkülönített teljes összeget. A Bizottság ezért javasolja, hogy 2009-ben és 2010-ben **további 5 milliárd eurót mozgósítsanak a transzeurópai összekapcsolt energiahálózatokkal és a szélessávú infrastruktúrával kapcsolatos projektekre**. Ennek megvalósítása céljából a Tanácsnak és a Parlamentnek meg kell állapodni a pénzügyi keretnek a jelenlegi költségvetés keretein belüli felülvizsgálatáról.

– A kohéziós politikára előirányzott pénzügyi keretösszeg a 2007–2013-as időszak esetében meghaladja a 347 milliárd eurót, amellyel jelentős mértékben lehet támogatni a tagállamok és a régiók állami beruházásait. Fennáll azonban a veszély, hogy a nemzeti költségvetésekre nehezedő nyomás miatt lelassul a tervezett

beruházások üteme. A gazdaság azonnali fellendítése érdekében **fel kell gyorsítani a strukturális alapok végrehajtását**. Ennek megvalósítására:

- A Bizottság javasolni fogja a programok bizottsági előfinanszírozásának növelését, hogy így 2009-ben maximum 4,5 milliárd eurónyi összeg álljon korábban rendelkezésre.

- A tagállamoknak élniük kell a rendszerben rejlő rugalmassággal, mert így a Közösség által finanszírozott hányad növelésével az időszak elejére csoportosíthatják át a projekt finanszírozásának nagyobbik hányadát.

- A Bizottság a főbb beruházási projektek végrehajtásának előmozdítása érdekében egyéb más intézkedéseket is javasol majd, amelyekkel megkönnyíti a pénzügyi tervezési alapok felhasználását, egyszerűsíti a kedvezményezetteknek folyósított előlegek kezelését, és valamennyi pénzalap esetében kiszélesíti az átalányalapon támogatható kiadások lehetőségeit.

A Bizottság nyomatékosan felhívja a figyelmet a módosítások mielőbbi elfogadásának szükségességére.

- 2009 márciusának végéig a Bizottság 500 millió eurós pályázati felhívást tesz közzé **transzeurópai közlekedési (TEN-T) projektekre**; e pénzeszközök segítségével már 2009 vége előtt megkezdődhet a kivitelezés. Ezáltal előbbre lehet hozni a meglévő pénzeszközök felhasználását is, amelyeket egyébként a többéves TEN-T program 2010-es félidős értékelésekor átcsoportosítottak volna.

- Ezzel párhuzamosan **az EBB** az éghajlatváltozás, az energiaellátás biztonsága és az infrastrukturális beruházások terén nagymértékben, akár évi 6 milliárd euróval is **növelni fogja finanszírozási keretét**, miközben – a magánszektor aktívabb szerepvállalásának ösztönzése érdekében – felgyorsítja a Bizottsággal közösen kifejlesztett két innovatív pénzügyi eszköz: a kutatás-fejlesztés támogatását szolgáló kockázat-megosztási pénzügyi mechanizmus és a TEN-T projektek hitelgarancia-eszközének végrehajtását.

- **Az EBRD több mint kétszeresére emeli az energiahatékonyság és az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése területén, illetve a települési önkormányzatoknak és egyéb infrastrukturális szolgáltatásoknak nyújtott finanszírozás összegét.** A bank erőfeszítéseinek köszönhetően sikerülhet mozgósítani a magánszektort, hogy 5 milliárd eurónyi beruházást finanszírozzon.

6. Az épületek energiahatékonyságának javítása

A tagállamoknak az uniós intézményekkel közösen sürgősen intézkedéseket kell hozniuk a lakó- és középületek energiahatékonyságának javítása és a zöld termékek gyors elterjedésének ösztönzése érdekében.

- A tagállamoknak ambiciózus célokat kell maguk elé kitűzniük annak biztosítására, hogy a középületek, illetve a magán és szociális lakóingatlanok megfeleljenek a legszigorúbb európai **energiahatékonysági** szabványoknak, és energiateljesítményüket rendszeres időközönként vessék alá tanúsítási eljárásnak. A

tagállamoknak meg kellene fontolniuk, hogy a nemzeti célkitűzések megvalósítása érdekében ne csökkentsék-e a hatékony energiafelhasználású épületek ingatlanadóját. A Bizottság a közlemúltban terjesztette elő az épületek energiahatékonyságának jelentős mértékű javítására vonatkozó javaslatait[4], és felkérte a Tanácsot és a Parlamentet, hogy ezek elfogadásának biztosítson elsőbbséget.

– A tagállamoknak ezenfelül **át kell programozniuk a strukturális alapokból** finanszírozott operatív programjaikat, hogy nagyobb hányadukat fordíthassák az energiahatékonysággal kapcsolatos beruházásokra – ideértve azokat az eseteket is, amikor szociális lakásokat ezekből a pénzeszközökből finanszíroznak. A lehetőségek bővítése érdekében a Bizottság javasolja a strukturális alapokra vonatkozó rendeletek ilyen értelmű módosítását, és hangsúlyozza a módosítások mielőbbi elfogadásának szükségességét.

– A Bizottság az EBB-vel és egyes nemzeti fejlesztési bankokkal együttműködve azon dolgozik, hogy a **2020-as célkitűzések területén** a sajáttőke- vagy kvázi sajáttőke-befektetésekkel kapcsolatos projektek finanszírozására **energiaügyi, éghajlatváltozási és infrastrukturális alapot** hozzanak létre.

– A Bizottság felkéri a tagállamokat és az ipari ágazatokat, hogy sürgősen fejlesszenek ki **innovatív finanszírozási modelleket**, például olyanokat, amelyek esetében a felújításokat – az energiaköltségekben több év során elért megtakarítás alapján – a visszafizetésekből fedezik.

7. Az úgynevezett zöld termékek gyors elterjedésének elősegítése

– **Az épületek energiahatékonyságának javítása céljából** a Bizottság javasolni fogja, hogy **csökkentsék a zöld termékek és szolgáltatások héa-tartalmát**. Bátorítjuk a tagállamokat, hogy a környezetbarát termékek iránti kereslet növelése érdekében további ösztönzőket is nyújtsanak a fogyasztóknak.

– A tagállamoknak ezenfelül mihamarabb **környezetvédelmi előírásokat kell bevezetniük** a külső tápegységek, a készenléti és kikapcsolt villanyáram-fogyasztás, a külső digitális vevődekóderek és a fénycsövek tekintetében.

– A Bizottság sürgősen intézkedéseket dolgoz ki a **jelentős energiamegtakarítás lehetőségét magukban rejtő egyéb termékekre** – például televíziókészülékekre, háztartási világítótestekre, hűtő- és fagyasztószekrényekre, mosógépekre, valamint vízmelegítő és légkondicionáló készülékekre – vonatkozóan is.

d) Kutatás és innováció

A pénzügyi válság és az azt követő megszorítások mind a köz-és állami pénzügyi eszközök esetében arra ösztönözhet sokakat, hogy elhalasszák vagy jelentősen csökkentsék az előre tervezett beruházásokat a kutatás és innováció, valamint az oktatás terén, ahogy ez korábban is megfigyelhető volt, amikor gazdasági hanyatlás ment végbe Európában. Utólagos belátással, ezek a döntések jelentősebb tőkeösszegek és tudás elvesztését jelentették, amelyek meglehetősen negatív hatással voltak Európa növekedésére és a foglalkoztatási lehetőségekre

[4] COM(2008)755, 2008.11.13.

közép és hosszú távon egyaránt. Mindazonáltal, vannak olyan európai és Európán kívüli országok, amelyek előrelátóan növelték a kiadásaikat a K+F, valamint az oktatás területén a nehéz gazdasági időkben, és ezáltal megalapozták erőteljes pozíciójukat az innováció terén.

8. A beruházások növelése a K+F, az innováció és a kutatás területén

A tagállamoknak és a magánszektornak növelnie kellene a tervezett beruházásokat az oktatás és a K+F területén (a **nemzeti K+F célkitűzéseknek** megfelelően) a növekedés és termelékenység ösztönzése érdekében. Továbbá meg kell vizsgálniuk a **magánszektorbeli K+F beruházások növelésének** lehetséges módjait, például pénzügyi ösztönzők, támogatások és/vagy segélyek nyújtásával. A tagállamoknak folytatniuk kell a beruházásokat az oktatás színvonalának megőrzése érdekében.

9. Tiszta technológiák fejlesztése a gépjárműgyártás és az építőipar számára

Az **innováció támogatása érdekében a gyártás területén, különös tekintettel az építőiparra és a gépjárműágazatra**, amely ágazatokban a válság következményeképp kereslet-visszaesés volt tapasztalható a közelmúltban, és amelyek jelentős kihívásokkal szembesülnek a zöld gazdaságba való átmenet során, a Bizottság **három, az állami és magánszektor közötti jelentős partnerkapcsolat** létrehozását javasolja.

– **A gépjárműágazatban a „környezetbarát autókra irányuló európai kezdeményezés”**, amely kutatási tevékenységeket foglal magába a technológiák széles körében és az intelligens energia infrastruktúra területén, amely nélkülözhetetlen a megújuló és a nem környezetszennyező energiaforrások, a biztonság és a forgalom folyamatosságának terén elérni kívánt áttöréshez. Ezt a partnerséget a Bizottság, az Európai Beruházási Bank, az ágazat és a tagállamok hozzájárulásaiból finanszíroznák, amelynek keretösszege legalább 5 milliárd EUR. Ebben az összefüggésben az Európai Beruházási Bank költség alapú kölcsönöket adna a gépkocsigyártóknak és a gépjármű-beszállítóknak az innováció finanszírozására, különös tekintettel az olyan technológiák fejlesztésére, amelyek javítják a biztonságot és a gépjárművek (például elektromos járművek) környezetvédelmi teljesítményét. A keresleti oldalra vonatkozó intézkedéseket, mint például a tagállamok regisztrációs és gépkocsiforgalmi adóinak csökkentését az alacsony károsanyag-kibocsátású gépjárművek esetében, valamint a régi autók megsemmisítésére irányuló törekvéseket tartalmazza ez a kezdeményezés. Továbbá, a Bizottság támogatni fogja a regionális és helyi hatóságok közbeszerzési hálózatának fejlesztését arra vonatkozóan, hogy egyesítsék a környezetbarát autóbuszok és egyéb járművek iránti igényeiket, valamint felgyorsítsák a CARS21 kezdeményezés végrehajtását.

– **Az építőiparban az „energiahatékony épületekre irányuló európai kezdeményezés”** a zöld technológiák támogatására, valamint új és felújított épületekben az energiahatékony rendszerek és anyagok fejlesztésére irányul, amelynek célja az energiafogyasztás és a széndioxid-kibocsátás radikális csökkentése[5]. A kezdeményezésnek tartalmaznia kell egy fontos szabályozási és szabványosítási részt, amely magában foglalja a regionális és helyi hatóságok közbeszerzési hálózatát is. A partnerkapcsolat becsült keretösszege 1 milliárd EUR. A kezdeményezést az infrastruktúráról és az energiahatékonyságról szóló 5. és 6. intézkedésben javasolt

[5] Az épületek jelenleg az energiafogyasztás 40%-áért felelősek.

konkrét intézkedések támogatnák.

– **A technológiák szélesebb körű felhasználása a gyártási folyamatokban, a „jövő gyárai kezdeményezés”:** A cél az egyes ágazatokban, főként kis- és középvállalkozásokban tevékenykedő EU-s gyártók segítése a globális versenykényszerhez való alkalmazkodásban az EU gyáriparának technológiai javításával, a jövő segítő technológiáinak – mint például műszaki technológiák alkalmazkodásra képes gépek és ipari folyamatok részére, információs és kommunikációs technológiák, korszerű anyagok – fejlesztése és integrálása által. A partnerkapcsolat becsült keretösszege 1,2 milliárd EUR.

10. Nagysebességű internet-hozzáférés mindenki számára

A szélessávú internet-csatlakozás elősegíti a technológia gyors terjesztését, amely az innovatív termékek és szolgáltatások iránt felmerülő igényt eredményezi. Európa ellátása ezzel a modern infrastruktúrával legalább olyan fontos, mint a vasutak megépítése volt a 19. században. Európa helyhez kötött és vezeték nélküli kommunikációban betöltött vezető szerepének erősítése érdekében, valamint a magas hozzáadott értéket biztosító szolgáltatások fejlesztésének felgyorsítása érdekében a Bizottságnak és a tagállamoknak együtt kell dolgozniuk az érdekelt felekkel a hálózatok kiterjesztésének és korszerűsítésének felgyorsítására vonatkozó **szélessávú stratégia** kifejlesztése érdekében. A stratégiát közpénzekből finanszírozzák annak érdekében, hogy szélessávú hozzáférést biztosítsanak olyan kevésbé ellátott és magas költségű területeken is, ahol a piac nem tud szolgáltatásokat biztosítani. A cél a 100%-os nagysebességű internet lefedettség elérése 2010-ig. Továbbá, a meglévő hálózatok teljesítményének növelése érdekében a tagállamoknak elő kell segíteniük a versenyképes beruházásokat az üvegszálas hálózatok területén, és támogatniuk kell a Bizottság javaslatát a vezeték nélküli szélessávú szolgáltatások kiterjesztésére vonatkozóan. Az 5. intézkedésben említett támogatás felhasználásával a Bizottság további 1 milliárd eurót különít el ezekre a hálózati fejlesztésekre 2009-ben és 2010-ben.

3. A GLOBÁLIS MEGOLDÁSOK MEGVALÓSÍTÁSÁÉRT VÉGZETT MUNKA

A kihívások, amelyekkel az Európai Uniónak meg kell birkóznia, a Washingtonban a közelmúltban megtartott pénzügyi piacokkal és a világgazdasággal foglalkozó csúcstalálkozón hangsúlyozott globális makrogazdasági kihívások részét képezik. Az európai gazdasági fellendülési terv az EU szorosabb nemzetközi makrogazdasági együttműködéséhez való hozzájárulásának részét képezi – beleértve a feltörekvő országokat –, célja a növekedés helyreállítása, a negatív következmények elkerülése és a fejlődő országok támogatása. Az Európai Unió az elmúlt évtizedekben előnyösen részesült a határokon átnyúló megnövekedett tőkemozgásból és kereskedelemből a fejlett, és egyre inkább a feltörekvő országokkal is. A pénzügyi válság rávilágított, hogy a világ piacai milyen mértékben függnek egymástól. A pénzügyi piacokat érintő bizalomvesztés mértéke és üteme, amely hamar elérte a pénzügyi piacokat a világ egyik részén, majd hatással volt a reálgazdaságokra világszerte, valós aggodalomra ad okot. A mai világban egy fontos szerepet betöltő pénzügyi piacot érintő válság globális problémát jelent, és ennek megfelelően kell kezelni. Éppen ezért, a gazdasági visszaesésre adott, koordinált uniós válasznak a nemzetközi partnerekkel és szervezetekkel való szorosabb együttműködésen kell alapulnia, együtt kell dolgozni a nemzeti és globális

kihívások kezelésén, beleértve a fejlődő országokat, amelyeket a legsúlyosabban fog érinteni a válság.

A világgazdaság mozgásban tartása

Európa fellendülése a társaságok azon képességén múlik, hogy a világpiacok által nyújtott lehetőségeket hogyan tudják a lehető legjobban kihasználni. Európa visszaállítása a megbízható növekedés útjára az exportkapacitásától függ. A kereskedelmi kapcsolatok és beruházási lehetőségek fenntartása mindig a legjobb eszköz a válság globális hatásának korlátozására, hiszen a globális fellendülés nagymértékben függ a feltörekvő és fejlődő gazdaságok fenntartható gazdasági teljesítményétől.

Éppen ezért, továbbra is vállalnunk kell a piaci nyitásra vonatkozó kötelezettségünket világszerte, miközben a lehető legnyitottabban tartjuk saját piacainkat és ezt elvárjuk a harmadik országoktól is, a WTO-szabályok betartásának biztosításával. Ezen célkitűzés elérése érdekében Európának megújított intézkedésekre van szüksége:

– A Kereskedelmi Világszervezet keretében folytatott tárgyalások dohai fordulóján **globális kereskedelmi megállapodás** rövid időn belüli elfogadása. A november 15-i washingtoni csúcstalálkozón megújított kötelezettségvállalást követően a Bizottság azonnal fokozta erőfeszítéseit a kulcsfontosságú WTO-partnerekkel arra vonatkozóan, hogy az év végéig megállapodjanak a részletekről. Egy sikeres forduló határozott, azonnali bizalmat sugall az új nemzetközi gazdasági rend számára. Idővel a fogyasztók és az üzleti élet szereplői számára világszerte előnyöket fognak nyújtani az alacsonyabb árak a kulcsfontosságú partnerpiacokon meglévő magas vámok csökkentésének eredményeként.

– A tagjelölt országok és a **Nyugat-Balkán** gazdasági és társadalmi konszolidációjának további támogatása az EU és a régió közös érdekében. A Bizottság e célból létrehoz egy válságreagálási csomagot 120 millió EUR értékben, ami kölcsönök formájában 500 millió eurót mozgósít különböző nemzetközi intézményektől.

– **Részletes és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások hálózatának létrehozása** a szomszédos országokban egy integráltabb regionális piac felé tett fontos lépésként. Szomszédságpolitikája révén az EU támaszkodhat az „unió a mediterrán térségért” nevű szervezetre és annak az új keleti partnerségre vonatkozó terveire.

– Erőfeszítések fokozása új és ambiciózus **szabadkereskedelmi megállapodások** biztosítása érdekében más kereskedelmi partnerekkel.

– Szoros munkakapcsolat kialakítása az új amerikai adminisztrációval, beleértve a **Transzatlanti Gazdasági Tanácsot** is. Hatékonyabb szabályozási együttműködés egyéb kulcsfontosságú ipari országokkal, például Kanadával és Japánnal.

– Olyan **kulcsszerepet játszó kétoldalú partnerekkel zajló párbeszédek** folytatása, mint Kína, India, Brazília és Oroszország, és ezen párbeszédek keretében a közbeszerzéssel, a versenypolitikával és a szellemi tulajdonnal kapcsolatos kérdések megvitatása.

Az éghajlatváltozás kezelése

A válság az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való jelentős strukturális átállást megelőzően következett be. Az éghajlatváltozás elleni küzdelem célja összevonható jelentős

új gazdasági lehetőségekkel, amelyek új technológiák kifejlesztésére, munkahelyteremtésre és az energiabiztonság erősítésére irányulnak.

Az Európai Tanács decemberi ülésén hozott megállapodás az Európai Parlamenttel az EU belső éghajlatváltozással kapcsolatos stratégiájára vonatkozóan meg fogja erősíteni az EU vezető szerepét, amelyet az ENSS éghajlatváltozási keretegyezmény 2009 végén Koppenhágában tartandó konferenciáján kell betöltenie egy ambiciózus, az éghajlatváltozásra vonatkozó nemzetközi megállapodás meghozása érdekében.

Fejlődő országok támogatása

A jelenlegi válság tovább növeli a fejlődő országokra nehezedő nyomást, ugyanakkor ezek az országok a legkevésbé képesek megbirkózni a kialakult helyzettel. Éppen ezért nagyon fontos, hogy az Európai Unió és a többi érintett fél eleget tegyen a millenniumi fejlesztési célok (MFC) elérésében vállalt kötelezettségeinek. Szükségessé válhat, hogy a fejlett országok és régiók az EU-hoz hasonlóan, új, rugalmas és innovatív intézkedéseket fogalmazzanak meg annak érdekében, hogy segítsék a fejlődő országokat a válság azonnali hatásával szemben való fellépésben (mint például az EU közelmúltban nyújtott élelmiszersegélye).

A Dohában november 29-e és december 2-a között megrendezésre kerülő nemzetközi fejlesztésfinanszírozási konferenciát megelőzően különösen aktuális a feltörekvő és fejlődő országok folyamatos segítése a fenntartható fejlődés felé vezető úton. Ezen a konferencián az EU – amely 2007-ben továbbra is a hivatalos fejlesztési támogatás (ODA) legnagyobb adományozója – megerősíti elkötelezettségét az ODA cél elérése mellett, ami 2010-ig a GNP 0,56%-ának, 2015-ig pedig 0,7%-ának elérését jelenti. Ezen túl, további adományozókat kér arra, hogy dolgozzanak tovább e célok elérése érdekében.

A fenntartható fejlődés támogatása többek között az ODA célok és az MDG célkitűzések elérésén keresztül, valamint általános kormányzási kihívások megválaszolásával, megnövekedett fontossággal bír a gazdasági válság idején. A fenntartható fejlődés, az éghajlatváltozás kezelése, az energia- és élelmezésbiztonság és a felelősségteljes kormányzás által nyújtott előnyök egymás közti megosztása olyan összefüggő kihívásokat jelent, ahol a nemzetközi pénzügyi intézmények, egyéb nemzetközi szervekhez hasonlóan, nagyon fontos szerepet játszanak.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

Az EU egyértelműen nehéz időszaknak néz elébe a következő hónapokban, mivel az európai és világgazdasági lassulás súlyos hatással van a munkahelyekre és a keresletre. Azonban a tagállamok és az európai intézmények – együttműködve – lépéseket tehetnek a fogyasztók és a vállalkozások bizalmának helyreállítása, a hitelnyújtás újraindítása, a gazdasági beruházások ösztönzése érdekében, munkahelyeket teremtve és segítséget nyújtva a munkanélkülieknek abban, hogy új állást találjanak. A jelen közleményben ismertetett **európai gazdasági fellendülési terv** arra irányul, hogy gyors megállapodásra késztesse a tagállamokat Európa gazdaságának fellendítésére vonatkozóan.

Az Európai Bizottság felkéri az Európai Parlamentet, hogy teljes támogatásáról biztosítsa az európai gazdasági fellendülési tervet.

Az Európai Bizottság a következőkre kéri fel az Európai Unió állam- és kormányfőit a 2008. december 11–12-i találkozójukon:

(1) Az európai gazdasági fellendülési terv támogatása;

(2) Az Európai Bizottság és a Tanács együttműködése annak érdekében, hogy a nemzeti és uniós szintű intézkedések összesen elérjék a GDP legalább 1,5%-át;

(3) Annak biztosítása, hogy az aktualizált stabilitási és konvergencia-programok, ideértve a nemzeti ösztönző intézkedéseket is, a stabilitási és növekedési paktumban megállapított eljárásokkal összhangban kerülnek meghatározásra, a paktumban biztosított rugalmasságot kihasználva;

(4) Az európai gazdasági fellendülési tervben foglalt 10 intézkedés támogatása; a Tanács és a Parlament ösztönzése annak érdekében, hogy felgyorsuljon a jogalkotási tevékenység, amely az intézkedések végrehajtásához szükséges;

(5) Megállapodás a fellendülési terv végrehajtásában történt előrelépést értékelő, 2009. évi tavaszi Európai Tanácsot megelőző bizottsági hozzájárulás alapján az uniós és tagállami szinten szükséges, fellendülés fokozására irányuló intézkedések meghatározásáról;

(6) Nemzetközi partnerekkel való szoros együttműködés folytatása a globális megoldások végrehajtásában, a globális kormányzás megerősítése és a gazdasági fellendülés elősegítése érdekében.